

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Predlogu uredbe Sveta o ustanovitvi Skupnega podjetja Čisto nebo

COM(2007) 315 konč. – 2007/0118 (CNS)

(2008/C 44/04)

Svet Evropske unije je 11. julija 2007 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor prosijo za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je 10. julija 2007 strokovno skupino za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 439. plenarnem zasedanju 24. in 25. oktobra 2007 (seja z dne 25. oktobra) za glavnega poročevalca imenoval g. DANTINA ter sprejel naslednje mnenje s 97 glasovi za in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor odobrava ustanovitev skupnega podjetja Čisto nebo. Pravzaprav meni, da lahko podjetjem nov začetek vlaganja javno-zasebnih finančnih sredstev v raziskave in razvoj zagotovi zanesljiv referenčni okvir, ki bi omogočil, da se odpravijo trenutne razdrobljenosti financiranja Skupnosti in uskladijo raziskave, ki so prevečkrat nepovezane, s čimer pa bi se spodbudila njihova učinkovitost.

1.2 Odbor pozdravlja izbiro tega sektorja, ki ob tem, da se navezuje na lizbonsko strategijo, daje novo spodbudo tehnično inovativni industrijski panogi, v kateri se ustvarja veliko število visokokvalificiranih delovnih mest in ki prispeva k nujno potrebnemu napredku na področju varstva okolja.

1.3 EESO odobrava obravnavani predlog in poudarja pomen za EU, ki ga ima strategija, predlagana za področje vlaganj in usklajevanje raziskav. Odbor pri tem meni, da je ta strategija podlaga za oblikovanje evropskega raziskovalnega prostora in da pomembno prispeva h konkurenčnosti evropskih podjetij v tem sektorju.

1.4 Vendar Odbor meni, da bi bilo treba zaradi številnih virov financiranja in zainteresiranih strani ter zaradi precejšnjih sredstev, ki jih je vložila Skupnost, bolje opredeliti uporabo in pridobivanje končnih proizvodov raziskav, predvsem v zvezi z intelektualno lastnino in vprašanjem patentov.

1.5 Odbor meni, da so nujno potrebni naslednji ukrepi:

— dejanska poenostavitev postopkov, predvsem zaradi negativnega vpliva zapletenih birokratskih postopkov na prejšnje programe za raziskave in razvoj. Glede na to, da so ti postopki v fazi priprave, Odbor opozarja na potrebo, da vse zainteresirane strani sodelujejo pri določanju ciljev in analizi končnih rezultatov;

— program informiranja, ki bi lahko prispeval k aktiviranju potrebnih finančnih sredstev;

— uvedba programov poklicnega usposabljanja, da bi se delavci ustrezno strokovno usposobili za delovna mesta, ki bodo nastala z ustanovitvijo podjetja Čisto nebo. To bo ustvarilo pogoje, ki so potrebni za zagotovitev industrijskega vodstva v tem strateškem sektorju.

2. Uvod

2.1 Cilj predloga obravnavane uredbe je oblikovati prva javno-zasebna partnerstva na področju raziskav in razvoja. Predlog opredeljuje eno od prvih skupnih tehnoloških pobud. Nanaša se na področje aeronavtik in zračnega prometa. Imenuje se ČISTO NEBO.

2.2 Namen skupnih tehnoloških pobud je v celoti ali delno omogočiti industriji, raziskovalnim ustanovam, državam članicam in Komisiji, da združijo sredstva, namenjena ciljnim raziskovalnim programom.

2.3 V nasprotju s tradicionalno strategijo, po kateri so se javna finančna sredstva dodeljevala posameznim projektom, so skupne tehnološke pobude namenjene obsežnim raziskovalnim programom, ki imajo skupne strateške raziskovalne cilje. Ta novi pristop bi moral po pričakovanjih ustvariti kritično maso za evropske raziskave in inovacije, okrepiti znanstveno skupnost na glavnih strateških področjih ter uskladiti financiranje projektov, da bi lahko rezultate raziskav hitreje uporabili v praksi. Skupne tehnološke pobude so namenjene ključnim področjem, na katerih sedanj instrumenti niso niti dovolj obsežni niti dovolj hitri za to, da Evropa ostane v vrhu svetovne konkurence. Gre za področja, na katerih ima lahko nacionalno, evropsko in zasebno financiranje raziskav precejšnjo dodano vrednost, zlasti ob spodbujanju večjega zasebnega vlaganja v raziskave in razvoj.

2.4 Glavni cilj skupne tehnološke pobude za aeronavtikino in zračni promet, poimenovane Čisto nebo, je pospešiti razvoj čistih tehnologij zračnega prometa v EU, da bi se lahko začele čim prej uporabljati. Te tehnologije morajo izpolniti zahtevo, da se ohrani konkurenčnost sektorja, ter prispevati k izpolnjevanju evropskih strateških okoljskih in socialnih prednostnih nalog ob trajnostni gospodarski rasti.

3. Ozadje in splošne ugotovitve

3.1 Ta program je potreben in upravičen glede na to, da se v naslednjih dvajsetih letih predvideva podvojitev zračnega prometa ter da je razvoj okolju prijaznega prometnega sistema za potnike in tovor bistveni element pri zagotavljanju evropske gospodarske in socialne rasti.

3.2 Odločitev za ukrepanje na evropski ravni se zdi primerna glede na to, da ukrepi zainteresiranih strani na ravni države članice niso optimalna možnost v smislu gospodarskih virov ter znanstvenega znanja in izkušenj.

3.3 Za države članice je neposredno sodelovanje bistvenega pomena, ne samo za aktiviranje potrebnih finančnih sredstev, ampak tudi zato, ker se bodo tudi v prihodnje številne odločitve sprejemale na nacionalni ravni, pa naj gre za povabila k sodelovanju pri programih, za spremljanje vseh faz programa ali za ocenjevanje rezultatov.

3.4 Sektor aeronavtik se bo kmalu soočil s težkimi izzivi, kot je vpliv na okolje, kar bi lahko oviralo njegov razvoj.

3.5 Zmanjšanje vpliva letalstva na podnebne spremembe in zmanjšanje hrupa sta prvenstveni prednostni nalogi. Za doseganje zmanjšanja, ki ga je predvidela zakonodaja Skupnosti, pa so v bližnji prihodnosti potrebne precejšnje tehnološke spremembe. (Evropska tehnološka platforma za letalstvo, ACARE, je v svoji agendi strateških raziskav določila naslednje cilje za leto 2020: zmanjšanje emisij CO₂ za 50 %, emisij NO_x za 80 % in onesnaženosti s hrupom za 50 %.)

3.6 Evropska aeronavtična industrija, ki v Evropi trenutno zaposluje tri milijone delavcev, se med drugim sooča s hudo konkurenco zaradi javnega vlaganja na drugih geografskih območjih, zlasti v Združenih državah, kjer so sredstva, ki se namenjujejo raziskavam, trikrat večja kakor tista, ki so danes na voljo v Evropi.

3.7 Javno vlaganje je pomembno tudi zato, ker je za ta sektor značilno dolgotrajno vračanje naložb, kar lahko povzroči tržni

neuspeh zaradi pomanjkanja naložb v aeronavtične raziskave in razvoj.

3.8 Uvrstitev aeronavtikino in zračnega prometa v posebni program *Sodelovanje* (glej točko 4.3) temelji na prizadevanjih za izboljšanje zdravja in kakovosti življenja sedanjih in prihodnjih generacij z zmanjšanjem vpliva zračnih plovil na okolje, izboljšanjem kakovosti zraka, omejevanjem hrupa okoli letališč ter z izboljšanjem prometnih razmer v korist potnikov.

4. Predlog Komisije

4.1 Predlog uredbe o ustanovitvi skupnega podjetja Čisto nebo [COM(2007) 315 konč.] je nastal na podlagi določb 7. okvirnega programa iz Sklepa št. 1982/2006/ES. Sklep predvideva prispevek Skupnosti za oblikovanje dolgoročnih javno-zasebnih partnerstev na področju raziskav na evropski ravni.

4.2 Ta partnerstva imajo obliko „skupnih tehnoloških pobud“ in izhajajo iz nekdanjih evropskih tehnoloških platform.

4.3 Svet je v Odločbi št. 971/2006/ES o posebnem programu *Sodelovanje* poudaril potrebo po vzpostavitvi javno-zasebnih partnerstev in opredelil šest področij, na katerih bi oblikovanje skupnih tehnoloških pobud lahko spodbudilo evropske raziskave. Ta področja so:

- vodik in gorivne celice,
- **aeronavtika in zračni promet,**
- inovativna zdravila ⁽¹⁾,
- vgrajeni računalniški sistemi ⁽²⁾,
- nanoelektronika ⁽³⁾,
- GMES (globalno nadzorovanje okolja in varnosti).

4.4 V okviru te splošne strategije predlog uredbe COM(2007) 315 konč. predvideva izvajanje skupne tehnološke pobude za letalstvo in zračni promet z ustanovitvijo skupnega podjetja Čisto nebo.

4.5 Cilji skupnega podjetja Čisto nebo so podrobno pojasnjeni v členu 3 statuta, priloženega k obravnavani uredbi. Cilji so ambiciozni in obsegajo široko področje dejavnosti, opisani pa so v členu 3 te uredbe:

- pospešiti razvoj čistih tehnologij zračnega prometa v EU, da bi se lahko začele čim prej uporabljati;

⁽¹⁾ CESE 1184/2007 (INT/363).

⁽²⁾ CESE 1185/2007 (INT/364).

⁽³⁾ R/CESE 1199/2007 (INT/370).

- vzpostaviti radikalno inovativen sistem zračnega prometa, ki temelji na vključevanju naprednih tehnologij, da bi zmanjšali vpliv zračnega prometa na okolje z zmanjšanjem hrupa in plinastih emisij ter z izboljšanjem ekonomičnosti porabe goriva v zrakoplovih.

4.5.1 Skupno podjetje Čisto nebo zagotavlja integracijo in usklajevanje različnih raziskovalnih dejavnosti, pri čemer se izkorišča ekonomija obsega. To podjetje se bo razvijalo na šestih različnih tehničnih področjih, imenovanih integrirani tehnološki demonstratorji (ITD):

- ITD inteligentnega zrakoplova z nepremičnimi krili;
- ITD okolju prijaznega regionalnega zrakoplova;
- ITD okolju prijaznega rotoplana;
- ITD trajnostnega in okolju prijaznega motorja;
- ITD sistemov za okolju prijazno delovanje;
- ITD okoljsko primerne zasnove.

Tehnološki cilji za posamezne ITD so že določeni.

4.6 Skupno podjetje Čisto nebo je mednarodna organizacija s pravno osebnostjo v smislu člena 22 Direktive 2004/17/ES in člena 15 Direktive 2004/18/ES. Sedež bo imelo v Bruslju, delovalo pa bo do decembra 2017, če Svet ne bo podaljšal obdobja njegovega delovanja.

4.7 Pravna podlaga

4.7.1 Predlog sestavlja uredba Sveta in priloženi statut skupnega podjetja. Temelji na členu 171 Pogodbe. Skupno podjetje bo organ Skupnosti; čeprav za njegov proračun velja člen 185 Uredbe Sveta 1605/2002, je treba upoštevati posebnosti te pobude, saj vključuje javno-zasebna partnerstva z velikim prispevkom zasebnega sektorja, ki ni manjši od prispevka javnega sektorja.

4.8 Člani

Ustanovni člani skupnega podjetja Čisto nebo so:

- Evropska skupnost, ki jo predstavlja Komisija;
- 12 vodij integriranih tehnoloških demonstratorjev (ITD) in do 74 članov, pridruženih v skladu z določbami o članstvu v členu 2 statuta, priloženega k obravnavani uredbi;
- za članstvo v skupnem podjetju Čisto nebo lahko zaprosi vsak javni ali zasebni subjekt s sedežem v državi članici ali v državi, ki je pridružena Sedmemu okvirnemu programu, če

se vodje ITD zavežejo, da bo njihov prispevek k vsem dejavnostim v okviru skupnih tehnoloških pobud sorazmeren in skladen s temi dejavnostmi; njihova obveznost kot pridruženih članov je sorazmerna s proračunom ITD, v katerem sodelujejo, in skladna z zahtevami ITD.

4.9 Viri financiranja

4.9.1 Tekoče stroške skupnega podjetja Čisto nebo financirajo v enakih delih v gotovini Evropska skupnost 50 % in drugi člani 50 %.

4.9.2 Prispevek Skupnosti za skupno podjetje Čisto nebo, ki krije tekoče stroške in raziskovalne dejavnosti, lahko znaša do 800 milijonov EUR, plača pa se iz proračunskih sredstev, namenjenih postavki „Promet“ posebnega programa „Sodelovanje“ za izvajanje Sedmega okvirnega programa v skladu z določbami člena 54 Uredbe Sveta št. 1605/2002.

5. Splošne in posebne ugotovitve

5.1 EESO pozdravlja odločitev o ustanovitvi skupnega podjetja Čisto nebo, ki je sprejeta na podlagi določb 7. okvirnega programa. Po njegovem mnenju je spodbuditev naložb v raziskave in razvoj ustrezno sredstvo, da se evropskim podjetjem ponudi zanesljiv referenčni okvir, in sicer z novim instrumentom, ki bi omogočil odpravo trenutne razdrobljenosti financiranja Skupnosti in preprečil neenakomerno porazdelitev programov, ki skoraj onemogočata oceno rezultatov.

5.2 Ta pobuda je v skladu s politikami in cilji Unije ter s smernicami, opredeljenimi v okviru lizbonske strategije, ki poudarja, da znanje in inovacije v Skupnosti spodbujajo rast in zaposlovanje. Vključuje tudi ukrepe v zvezi s sistemom trgovanja z emisijami in bi morala voditi do precejšnjega napredka pri izvajanju agende strateških raziskav ACARE na področju okolja.

5.3 Odbor meni, da je skupno podjetje Čisto nebo – ki temelji na javno-zasebnem partnerstvu in, tako kot druge skupne tehnološke pobude, izhaja iz 7. okvirnega programa – trdna podlaga za oblikovanje evropskega raziskovalnega prostora in da bistveno prispeva h konkurenčnosti evropskih podjetij.

5.4 EESO odobrava obravnavani predlog in poudarja pomen za EU, ki ga ima strategija, predlagana za področje vlaganj in za usklajevanje raziskav.

5.5 Odbor kljub temu meni, da bi bilo treba zaradi številnih virov financiranja in precejšnjega prispevka sredstev Skupnosti bolje opredeliti uporabo in dodeljevanje končnih izdelkov raziskav. Vprašanje patentov in intelektualne lastnine, kot je opredeljena v členu 20 predlagane uredbe, ki navaja le načela, bi zato moralo biti bolj natančno in izrecno izraženo, saj se lahko izkaže za eno od kočljivih ovir pri izvajanju skupne tehnološke pobude Čisto nebo.

5.6 Vendar EESO meni, da je za izpolnitev ciljev in kar največji izkoristek vseh možnosti, ki jih predstavlja ta nov mehanizem, potrebno naslednje:

- dejanska poenostavitev postopkov v vseh fazah različnih dejavnosti na področju raziskav in razvoja, od izbora dejavnosti do razširjanja rezultatov, tako, da se podjetju Čisto nebo dodeli glavna odgovornost za te naloge. Upravna zapletenost ter negotovost glede finančnih sredstev in insti-

tucionalnih referenc sta bili vzrok za neuspeh programov za raziskave in razvoj v preteklosti;

- obsežni informativni program za seznanjanje z možnostmi, ki jih ponuja podjetje Čisto nebo, predvsem glede sposobnosti za aktiviranje potrebnih finančnih sredstev v okviru novih oblik financiranja;
- izvajanje ustreznih programov strokovnega usposabljanja, ki bodo zagotovili visoko usposobljeno delovno silo s potrebnim znanjem na področju raziskav in razvoja, ki jih podpira podjetje Čisto nebo in ki bodo za prihodnost industrije EU izjemnega strateškega pomena. Ta visokokakovostna usposobljenost, ki je potrebna za nova delovna mesta na področju raziskav in razvoja, bo upočasnila beg možganov, hkrati pa bo ustvarila pogoje, ki so potrebni za zagotavljanje vodilnega položaja Evropske unije v teh sektorjih, ki so strateškega pomena tako z vidika industrije kot okolja.

V Bruslju, 25. oktobra 2007

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Sveta o ustanovitvi skupnega podjetja ENIAC

COM(2007) 356 konč. – 2007/0122 (CNS)

(2008/C 44/05)

Svet je 10. septembra 2007 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je strokovno skupino za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo zadolžilo za pripravo dela na tem področju.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 439. plenarnem zasedanju 24. in 25. oktobra 2007 (seja z dne 25. oktobra) za glavnega poročevalca imenoval g. DANTINA ter mnenje sprejel s 106 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor pozdravlja sklep za ustanovitev skupnega podjetja ENIAC ⁽¹⁾.

1.1.1 Meni, da je mogoče s takšnim pristopom za ponovno oživitev naložb v R&R s pomočjo javno-zasebnega financiranja ustvariti trden referenčni okvir za evropska podjetja, premagati

trenutno razdrobljenost financiranja v Skupnosti ter uskladiti pogosto preveč razpršene raziskave in s tem izboljšati njihovo učinkovitost.

1.2 EESO pozdravlja izbiro tega sektorja, ki je tehnično inovativna industrijska panoga z velikim potencialom za prihodnost in vir visokokvalificiranih delovnih mest. Razvijanje tega sektorja bo neposreden prispevek k doseganju lizbonskih ciljev konkurenčnosti in barcelonskih ciljev o deležu BDP za raziskave ter tudi k drugim politikam Skupnosti, na primer na področju okolja, prometa, energetike in zdravja.

⁽¹⁾ ENIAC = European Nanoelectronic Initiative Advisory Council. ENIAC se je imenoval tudi prvi računalnik, ki je bil sestavljen iz elektronskih komponent (1945-1946).